

Excellenties, dames en heren,

In Nederland zijn we in 2010 begonnen ons op deze bijzondere wijze voor te bereiden op de klimaatadaptatie. Specifiek voor ruimte en water, waarmee een groot deel van deze opgave wordt gedekt. Mitigatie is een meer internationale opgave en een tandje ingewikkelder. Maar ook die opgave moet zeer voortvarend worden aangepakt om te voorkomen dat we straks moeten *dweilen met de kraan open*. Mitigatie en adaptatie zijn de twee zijden van dezelfde klimaatmedaille.

Sinds 2010 maken we ieder jaar een Deltaprogramma. We begonnen met een nationale aanpak met landelijke en regionale thema's en groepen: multi level governance, open en meerlaags programmeren. De feiten zijn gezamenlijk geanalyseerd, de knelpunten bepaald. Vervolgens zijn de mogelijke oplossingen gezamenlijk bedacht. Daarna kozen we de meest kansrijke oplossingen en tot slot stelde het kabinet de voorkeursoplossingen vast. De normen en kaders zijn in 2014 in Deltabeslissingen vastgelegd en daarna in wetgeving of bestuursovereenkomsten vertaald. Ze vormen de leidraad voor ons werk de komende decennia.

Als deltacommissaris rapporteer ik jaarlijks over de voortgang van het Deltaprogramma en kom ik met concrete voorstellen voor de komende jaren. Die voorstellen komen steeds tot stand door intensieve samenwerking met alle betrokken partijen. De politiek beslist. Zo werken we aan een *voortrollende agenda* onder strakke nationale regie. Een nationaal programma waarin alle actoren *actief* deelnemen. Het werkt. Er is jaarlijks geld beschikbaar in het Deltafonds voor de geplande investeringen. De opgave tot 2050 bedraagt ruim 25 miljard. Dit alles zorgt voor een omvangrijke thuishmarkt, waar Nederlandse bedrijven innoveren en vervolgens exporteren.

Dit voorjaar is de Deltawet geëvalueerd en kreeg daarbij het predicaat 'zeer goed'. Ik ben daar trots op. Het is de verdienste van de inmiddels duizenden betrokkenen in de 'deltacommunity'.

Ik denk dat we dat positieve oordeel voor een belangrijk deel te danken hebben aan de manier waarop we in het Deltaprogramma invulling geven aan *eigentijds openbaar bestuur*. Ik wil *drie* kenmerken van die aanpak benadrukken omdat ik denk dat iedereen daarvan kan profiteren.

1. *De maatschappelijke opgave* centraal.

Het begint bij het zoeken naar een helder en begrijpelijk - politiek bepaald - hoger doel dat partijen verbindt. Voor ons is dat doel: onze kwetsbare delta veilig en leefbaar houden. De van daaruit gezamenlijk geformuleerde concrete doelen hebben *commitment*. Iedereen draagt bij vanuit de *eigen*

verantwoordelijkheid. Essentieel is de samenwerking waarin de maatschappelijke opgave centraal staat en niet de belangen van afzonderlijke partijen. Ik zorg er - in relatieve onafhankelijkheid - voor dat de polder niet verzandt.

We bepaalden gezamenlijk de gedeelde waarden, de bakens voor het maken van keuzen: *flexibiliteit* (we werken immers aan een onzekere toekomst), *solidariteit* (tussen regio's en generaties) en *duurzaamheid*. Door de open werkwijze benut het Deltaprogramma de innovatiekracht van de samenleving optimaal en creëert het gaandeweg draagvlak.

2. Het belang van kennis

Een van de eerste structuren die we voor het Deltaprogramma ontwierpen was een Kennisagenda en een Kennisnetwerk. Vraag en aanbod op het gebied van kennis worden samengebracht. Het resulteert onder meer in een gedegen onderzoeksagenda waar de kennisinstellingen actief in participeren.

Joint fact finding vormt een centraal element in de werkwijze van het Deltaprogramma. Waar verschil van inzicht dreigt, worden onderliggende kennisvragen gezamenlijk opgepakt, ook met burgers erbij. Het is zaak daarbij de verschillende belangen en opvattingen niet buiten beschouwing te laten.

We hebben de onderbouwing van onze voorstellen en grote beslissingen in 2014 aan de wetenschap voorgelegd. Een veertigtal onafhankelijk reviewers heeft de stukken inhoudelijk gescreend en geoordeeld dat de voorgestelde beslissingen goed onderbouwd zijn en gebaseerd zijn op *state of the art* kennis. Dit is onderdeel van de kwaliteitsborging in het Deltaprogramma.

3. Langdurige opgaven vragen een flexibele strategie, bestuurlijke wendbaarheid en continuïteit in de uitvoering.

Met de Deltawet hebben we een degelijke juridische basis onder het Deltaprogramma, het Deltafonds en de deltacommissaris. Wat de langere termijn - vervat in scenario's - precies vraagt, bepalen we onderweg. We kozen een adaptieve strategie, *nuchter en alert*. We combineren een robuuste structuur met een wendbare aanpak, door jaarlijks te kijken of we op schema liggen en elke zes jaar te bepalen of we de koers moet bijstellen. We doen dat in *communities of practice*, met alle betrokkenen aan tafel. Nu blijkt bijvoorbeeld dat wateroverlast in stedelijk- en landelijk gebied urgenter is dan eerder voorzien; reden om dit vraagstuk met meer urgentie op te pakken in het Deltaprogramma.

Dames en heren,

De druk op de aanpak van de klimaatopgave is hoog. Velen adviseerden over de gewenste aanpak, van RLI tot WRR. Ik leg daar vandaag met overtuiging mijn eigen jarenlange ervaring bij. In de complexe klimaatopgave gaat het om een lange adem. Om doelen die veel verder reiken dan de gebruikelijke kabinetsperiodes. Om gedeelde waarden. Om de actieve inzet van veel partijen. Er zijn verschillende politieke inzichten, maar er is *ook* behoefte aan bindende vormen van dépolitisering en ónpartijdigheid. Het gaat om een polder die geen Poolse landdag mag worden en waar concreet resultaat geboekt moet worden, elk jaar opnieuw. Inhoud, kennis en innovaties zijn of komen er. Belangrijk is het versterken van het *organiserend vermogen* in Nederland om doelen te bereiken.

Dames en heren,

Het is onze gezamenlijke opdracht om ervoor te zorgen dat *Amersfoort aan Zee* nooit werkelijkheid wordt. De werkwijze die het Deltaprogramma heeft ontwikkeld om de adaptatieopgave het hoofd te bieden bevat naar mijn overtuiging *bruikbare componenten*, waarmee we ook de mitigatieopgave aan kunnen pakken. Profiteer daarvan. Het is één medaille.